

Hans nyeste bog, *Seersamfundet*, fortsætter denne linje. Projektet er denne gang temmelig ambitiøst: han vil kæde statssociologi sammen med mediesociologi og kriminologi i en analyse af samfundets undertrykkelsesmekanismer. Hovedformålet er at vise, at mediepolitikken og overvågningen i samfundet hænger sammen. Og at udviklingen inden for de to områder peger i samme retning – øger mediernes og kontrolsystemernes magt over menneskenes bevidsthed.

Sammenkædningen af de to områder sker gennem øjet: de få ser de mange (overvågning), samtidig med at de mange ser de få (i massemediernes). De to systemer påvirker sammen vores bevidsthed i samfundsbevarende retning gennem skabelse af angst og passivitet. I nogle tilfælde smelter systemerne sammen, nemlig ved at de begge bygger på moderne teknologi som EDB-styring og brug af TV.

Mathiesen giver i bogen sit bidrag til den aktuelle debat om den nyeste informationstekniske udvikling. Han er meget skeptisk over for demokratiseringsmulighederne i de nye medier og mener ikke, at indførelse af kabel-TV, nærradioer, satellitter osv. vil kunne ændre på mediernes envejsorientering. Tværtimod forstærkes de eksisterende ressourceskævheder og den erhvervsmæssige koncentration inden for medieverdenen, og kontrollen bliver mere intens.

Forfatterens bud på modaktion er at skabe en anden offentlighed som modvægt til medieoffentligheden. Den skal tage udgangspunkt i nærmiljøet, involvere deltagere direkte, bringe de undertrykte grupper ind og skabe en koncentreret bevidsthed i modsætning til medieoffentlighedens fragmenterede, flimrende bevidsthed.

Disse handlingsanvisninger kan forekomme temmelig banale. Argumentationen i bogen bygger blandt andet på historiske analyser og eksempler. Ikke desto mindre er den nogen steder lidt tynd. Især i diskussionen af overvågningssystemet mangler underbyggelse. Til gengæld er Mathiesens analyse af medieområdet grundig og overbevisende. Koblingen mellem de to områder gør bogen til spændende og tankevækkende læsning. Den er et vigtigt bidrag til debatten om informationssamfundet. Søren Vinterbergs forord knytter fint an til den aktuelle danske udvikling på medieområdet.

Anne Tortzen
stud.scient.pol.
Aarhus Universitet

Terje Osmundsen, *Europas fremtid – vår nye utfordring*, Oslo: Universitetsforlaget, 1986, 150 s., 120,00 Nkr.

Osmundsen er bekymret for Europa og Norges fremtid i Europa. Derfor denne debatbog, der netop ikke er skrevet for at sætte endnu en EF-debat igang. Perspektivet er bredere, og dermed er bogen ligeså relevant i Danmark som i Norge.

Forfatteren har afgjort forudsætningerne i orden, blandt andet har han tidligere fungeret som rådgiver for Kåre Willoch.

Hans nyeste bog, *Seersamfundet*, fortsætter denne linje. Projektet er denne gang temmelig ambitiøst: han vil kæde statssociologi sammen med mediesociologi og kriminologi i en analyse af samfundets undertrykkelsesmekanismer. Hovedformålet er at vise, at mediepolitikken og overvågningen i samfundet hænger sammen. Og at udviklingen inden for de to områder peger i samme retning – øger mediernes og kontrolsystemernes magt over menneskenes bevidsthed.

Sammenkædningen af de to områder sker gennem øjet: de få ser de mange (overvågning), samtidig med at de mange ser de få (i massemediernes). De to systemer påvirker sammen vores bevidsthed i samfundsbevarende retning gennem skabelse af angst og passivitet. I nogle tilfælde smelter systemerne sammen, nemlig ved at de begge bygger på moderne teknologi som EDB-styring og brug af TV.

Mathiesen giver i bogen sit bidrag til den aktuelle debat om den nyeste informationstekniske udvikling. Han er meget skeptisk over for demokratiseringsmulighederne i de nye medier og mener ikke, at indførelse af kabel-TV, nærradioer, satellitter osv. vil kunne ændre på mediernes envejsorientering. Tværtimod forstærkes de eksisterende ressourceskævheder og den erhvervsmæssige koncentration inden for medieverdenen, og kontrollen bliver mere intens.

Forfatterens bud på modaktion er at skabe en anden offentlighed som modvægt til medieoffentligheden. Den skal tage udgangspunkt i nærmiljøet, involvere deltagere direkte, bringe de undertrykte grupper ind og skabe en koncentreret bevidsthed i modsætning til medieoffentlighedens fragmenterede, flimrende bevidsthed.

Disse handlingsanvisninger kan forekomme temmelig banale. Argumentationen i bogen bygger blandt andet på historiske analyser og eksempler. Ikke desto mindre er den nogen steder lidt tynd. Især i diskussionen af overvågningssystemet mangler underbyggelse. Til gengæld er Mathiesens analyse af medieområdet grundig og overbevisende. Koblingen mellem de to områder gør bogen til spændende og tankevækkende læsning. Den er et vigtigt bidrag til debatten om informationssamfundet. Søren Vinterbergs forord knytter fint an til den aktuelle danske udvikling på medieområdet.

Anne Tortzen
stud.scient.pol.
Aarhus Universitet

Terje Osmundsen, *Europas fremtid – vår nye utfordring*, Oslo: Universitetsforlaget, 1986, 150 s., 120,00 Nkr.

Osmundsen er bekymret for Europa og Norges fremtid i Europa. Derfor denne debatbog, der netop ikke er skrevet for at sætte endnu en EF-debat igang. Perspektivet er bredere, og dermed er bogen ligeså relevant i Danmark som i Norge.

Forfatteren har afgjort forudsætningerne i orden, blandt andet har han tidligere fungeret som rådgiver for Kåre Willoch.

Bekymringerne, som i bedste Høyre-stil hedder udfordringer, er teknologigab, offentlige udgifter, sikkerhedspolitisk afkobling af Vesteuropa fra USA, demografiske forhold som faldende befolkningstal, en stigende andel ældre og indvandring, samt endelig hvad der opfattes som et pres på traditionelle europæiske værdier forårsaget af truende amerikanisering af medieverdenen, islam og det Osmundsens kalder 86-narcissismen, som spores til 68-oprøret.

Mulighederne fremlægges som opgør med "status quo tyranniet", hvormed forfatteren sigter til segmentering. Herudover advokeres en europæisering af udenrigs-, sikkerheds- og forskningspolitik, og for Norges vedkommende: nødvendigheden af at erkende, at den nuværende norske Europapolitik har ført til øget norsk isolation og større afhængighed af USA. Selv om Osmundsens pen kan være irriterende letløbende, som når han jonglerer med begrebet europessimisme, er bogen ikke let at gøre sig færdig med. Forsøget på at trække lange linjer sætter problemer i relief, som er lige påtrængende for nordmænd og danskere. Samtidig er der afgjort debatstof i bogen. Eksempelvis går forfatteren ind i det ømtålelige spørgsmål om, hvordan et kristent Europa finder en modus vivendi med islam, der møder Europa i form af indvandring, fundamentalistisk renaissance og hurtigere befolkningstilvækst.

Osmundsens bog er et langskud, og det væsentlige er ikke, hvad han måtte ramme eller ikke ramme, derimod at han får læseren til at rette blikket langt op ad banen og tænke nærmere over, hvor målet kan stå bedst.

Carl-Henrik Hall
stud.scient.pol.
Aarhus Universitet

Connie Pedersen, *En frisk start? Præsident Reagans Sovjet-politik siden 1984*, København: Vindrose, 1986, 154 s., 138,00 kr.

Connie Pedersen bruger et af præsident Reagans yndlingsudtryk – at forholdet mellem USA og Sovjetunionen skulle have fået "en frisk start", som hovedemnet i sin bog, der behandler Reagans udenrigspolitik over for Sovjetunionen i perioden 1984-1986. Men udtrykket får en kritisk vending ved, at hun stiller spørgsmålstegn ved, om der er noget nyt heri, eller om der er tale om gammel vin på nye flasker. Det nye skulle være den optimisme, der herskede i opinionen, og som præsidenten altså også synes at dele. Nyt skulle ligeledes være de resultater, der kom ud af tilnærmelsen mellem de to supermagters topledere – nemlig kulturaftaler, genåbningen af flyruter mellem landene og genåbningen af konsulater i henholdsvis New York og Kiev. Desuden skal nævnes den vilje, der syntes at være for at forhandle fjernelse af atomraketter i Europa.

Men disse nye tilnærmelser, mener forfatteren, drukner i fortsættelsen af den kolde krigs grundlæggende konflikter. Connie Pedersen henfører denne videreførelse til de interne magtkampe i Det hvide Hus: høgene (forsvarsminister Wein-